

ORPHICA

Csak álmában szól a bölcsesség eredőjéről —
S lángra lobban a foszfor
Mihelyt a nappal levegője éri:
Amire én emlékszem, az a villanás alakja,
Benne a pontos szó a lángmag,

adat

A tiszta vízről (innom adjatok!) —

Szomjúságban az igazolásom;

szálltam

Romos alapzatok mélyére,
Szürcsöltem tócsából agyag színét,
Kóro ízét; tettem sziklaforrás
Élő tűzuhataga alá tenyeremet
Korty vízviráგért, itat hótejért
Tapasztottam horony kimarjult kövére ajkamat.
Hörpöltem eső sirálvsírással,
Villámfényel derített vizét:

Szomjúságban az igazolásom;

ittam

A zavaros, véres Száva, az égi iszap
S nyersolaj ízű Duna vizét, habzsoltam
Csobogását a szendrői bástyák
Üregesre vájt tövén, ittam
Előd bölcsességét és könnyét
a Bregava és Ibar vizéből,
Ittam a tengerét is

az elnyelt hangokkal,

A szótagokra bontott osztályrész
Teljes krónikáját, szél sóhaját

Egyazon keserű víz magvaként,
Hörpöltem harmatot borostyánról,
Öltöttem sziklák hasadékába nyelvemet
Egy csöpp vízért (innom adjatok!) —

Ösmerem láncok csörrenését
Számítalan kútkávnán,
 vödör ha vizet ér,
Tudom a fiadzó visszhangot a nedves
Mélyben, amint a csigát forgatom
Szomjúság-igazolásomba fogazó figyelemmel —

Keserű már a szám
A térítő szomjúság tapasztalatától,
De csak zarándokoltat víztől vizig a szomjúság
(Holott vegyül mind a forrás gyűlöletben
És feledésben, akár a nemzedékek is),

Én azt a tiszta cseppet keresem,
Melyben eredőjére réved a víz
S tisztán és maradéktalanul
Osztódva végezetével

Sem változik,
 de változtat
Értelmen és formán:
A szomjúságomén.

Innom adjatok.

ÁLMATLANSÁG

Fogy a virrasztó emlékkal a kortyolat
Pohár víz az asztalon;
 rejtelmesen
Ágaznak kertedben az utacsókák,
 Anyám:
Minden kanyarulattal kevesebb
Az esély, hogy meg is oldjam ezt az éjt,
Rémiszt a tükrömben virradatkor
Földereggő arcom mása —

Mintha már jártam volna ezen a helyen —
Átengedte s bokorba surrant a kígyó;
S miután sejtene adta a szeretetre
Nyíló kaput — látogatna el hozzánk
S másokhoz is a szóban talán elérő
Térségben, szememet mihelyt lehunyom
(Persze hiába);
 szívemmel hogyan lépjek át
A te rejtelked szívébe? hiszen
Szertezülálja kertedet a hajnal,
Már sejtem is hideg tűz kezét derengeni
A függönyön, a csillagok mind leperogtek
Nyugaton, mint homokóra falán a szemek,

És szűnik már egy kép fájdalma szemhéjam alól,
Helye beforrad hegetlenül,
mint a leműtött ököl:
Az álom nem megoldás, csak irgalom;
Rejtelmesen ágaznak kertedben az utacskákat,
Anyám,
s kígyónyelv villog lecsukódó
Pilláim résén jó ideig,
Mielőtt álomba merülök.

BENZINKÚT

Műutak s vonuló felhők tarka szellemei
Meg a tulajdon éhes északa,
A *nulla* felé billent óramutató
Döntést hoztak: jobbra kanyarodunk:
Föl a kaptatón, a kopár lejtő
Harmadik lépcsőjén üresen meredő
Benzinkút elé;
azúr és habfehér a tenger,
Mint az iménti tábla nyila és betűi: DUINO.
Fény a szélben, sós nedves ollók szeldesik
A zászlót a vár tornyán, haránt lőtávnyira
A szemtől, és máris benne vagyunk az
Élmények fókuszában: *Minden angyal rettenetes* —
Hiszen a benzin szaga is a veszélyes egyensúly
Józan fényű lázára döbbsent —
és gyúlékony minden,
Gyufaszál minden szó, szemernyi vér a feje;
Kiejtenéd, de hogyan? a jelszót
Hogy meg ne bolygasd a következő pillanat
Épp hogy meglelt ízét —
rettenetes, iszonyú —
De még iszonyúbban ér
Az ütközés az ürességgel, a hasfalba nyilalló
Útés a szív alatt, a közeli csoda
Bizonyosságától megfosztottan vénülő szív alatt;
Iszonyúbb a hallgatás bölcsessége — a föladat,
A kimondható előtt;
... a gumikat? ...
Köszönöm, nem ...
Jó, hogy úton vagyunk.
Beindítom, nagyon figyelmesen, a motort
S vele a reményt: egy kulcsmozdulattal.

GENIUS LOCI

A táj — ha jó ideig gyakorlod a visszatérést,
Fölismer végül is
mint megátalkodott esetlegességet.
Ha váltig úgy keresed fel, hogy változót,
Képébe tartós árnyékként fogadna,
Ne lepődj meg, ha sustorgást vélsz hallani
Ciszterna mélyén s villanásnak rémlik
Angolna tükre, ázott rovar veszte még ha tudod is,

Repedezett falait por lepi s (Kígyó
Levedlett inge teng az alján) —

öregobb itt a bölcsesség

A látszat fondorlatnál: a lassú változásért
Különös ám olykor a hűség jutalma —

A kígyónyelv villáján lebegő idő
Visszahat önmagába:

így válhatsz látóvá

Irgalmas célzat gyanánt
Az emlékezetlen kép fénye szerint:
Tündököl a törpe pínéak közén a tenger:

Egyetlen üdve a helynek, amit szeretsz.

A PÁRKÁKRA

Hölderlin halálának 130. évfordulójára

Egy nyarat adjatok, csak egy nyarat még, hatalmak!

De ne olyat, amely már kezdetben bomladó is —
Gyökértől koronáig hibátlanul halandót:
Nyílna mind idejében a kert ölen a rózsza,
Verőfény gazdagítsa naponta gömbölyűbbre
A sor szemközti boglár hús fényű sátraít, míg
Gyümölcsöt garmadával fáimra kecses ékül
Aggat a soros évszak, mely változtatja villám
Színét s eső ízét;

szép hozamát nyaramnak

Meg ne zavarja dolgok, se emlékek viszálya,
A szomszéd ház tövéből ne bízza morc szelekre
Csont és rongy hulladékát az eltengő szemétdomb;
Kimondható és tiszta legyen a nyár merőben:
Néhány szót kell helyezni árnyék és fény közé, hogy
Gyanútlan csapda várja . . . Ha jó kajánul: jöjjön —
Törbe esik a hírnök

s azonmód mosolyostul

Ott ég mint martaléka befejezett szavamnak.

1973. június 7.

FIESOLE, ESŐ

Talán megmaradhat tartós tulajdonodnak
E tájék mozzanata: felhő fényesedő szegélyén
Átdereng már az este:

ajak rajzolata ilyen

Üveglapon;

a kertek szálkabetús

Kézírása is a hegy teraszain, meg a megeredt
Eső, amint közelebb hozza
A domb leheletének illatát —
Szerelem után a képek valóban szebben
Lépnek frigyre a holnapival:
Rá is ösmerek a pillanatra, egyenletesen
És makulátlanul illan el, akár az
Áhított beteljesülés. Akár egy pohár jég.

PALAZZO DEL TÈ

Nem mérhető az óriások ideje
Napórával, sem krónika száraz nyelvezetével;
Omlik a templom oszlopa s a zuhanás túléli
Ezt a szempillantást,

korábban történészek

Néhány boldog s boldogtalan nemzedékét
Éppúgy:

 a villámot s a beomló boltozat
Robaját félelemmel köszöntő grimaszok
Tartósabbak a bizonytalanul
Rögzítő emlékezetnél:
Hiú a fénykép s mégis halovány,
Elsikkadt a mozdulat lényege —

Ami szenvedélytelenül fenyeget e falról,
Az a bizonytalan kudarc, a fájdalom határáig
Sarkított jelenetben:

 nem evilági —
Világunkban a félelem úgy lép belénk,
Mint a hajdani isten is az állatába:
Szeretetet végett.

A TÉLI TENGER

Friss forradásoktól fehér a téli tenger,
Csak délibáb a nyár a fenyőfák örvén —
Mondj valamit, mondd ki
Legalább a rózsá tövét —

tudhatod:

Az igazként vissza-visszatérő befejezetlen
Szükségképpen tűnik el tökéletlenül —

Amit teszel, felelet is holnap,
Minden elvétett szó ront az emlékezésen,
A hábozás pedig megsemmisíti;
Mondj hát valamit, mondd ki
Ezt a pillanatot: leveles már a rózsá,
Sűrűl a hamar virág helyén a levegő,
Vérzik a nyelv a túske hallatára —

(Ösvényen megyünk lefelé a tegnapi szavak közt
A partszegélyre: ma lettek valóságosak,
Beszédünkben csupán, ahol is érintkeznek
A lelkek, mint szélben a falevelek.)

SIRÁLYFIGYELŐ

Kiállok reggelente a szírtre s onnan
Figyelem a sirályokat, amint villogó
Csőrrel s fényesen teszik mindennapi
Dolgukat a tengersík fölött.
Sokat tanulhatok: az éhség mértanát a
Köröző szárnyak mozdulatában, az ezüst
Pikkelyű áldozat rettenetét a víz és toll

Villanó frigyében, az üres képsíkot —
Csak pillanatra láttatja a lég, amint
Szakadozó fonala a következő szárny hegyét
Rögzíti éppoly pontos mozdulatban;

évek

Telnek, múlnak ezen a lesen,
s a kép
Mégsejteljes: középpontja mintha
Mind mélyebbre veszne a holnapba, s ott visszaréved:
Hogyan álltam ki először a szirtre a sirályok közé.

Még most sem tudom, kinek segíték voltaképpen —
Szedegetné össze a világ törmelékeit:
Sirálytollat, angyalpihét, ezt a szót...

A TERASZ

Árnyékos hegyoldal vágásaiban tavalyi hó
A tél maradéka a szívben (olvadatlan
A félelem, s a tapasztalat szűrésére
Beteg vénaként sajdul az emlékezés) —
Pedig csupa virág a júliusi terasz,
Petúnia, geránium, s milyen féltékenyen
Ragaszkodik cingár kis kocányával
A napcs falhoz a göndör folyondár!
S csupa pihe körülötte a levegő
A gerleszerelem ittas hangzatától —

Mind veszélyesebb a gyorsuló körforgás,
A tiszta és elmosódott képek egymást érik
A romlatlan nyár rövidülő ívén,
Ha fogy is — a térköz (látom a teraszról a
Lassúbb villámfénynél) nyitva még
Szerelmi vallomásnak:
Mosoly, hamar hegedő hasadék
A fény ajka a fellegek közén.

SZENTENDREI FÖLJEGYZÉS

Tapasztalt utas szívében iránytű fájdalma —
Ez itt a sarkított észak,
A hét torony megannyi útmutató,
Mint változott a vándorlás iránya: innen
Egyenest a szélbe, mely madarak röptével
Kékíti az ég mezejét a lúdbőrző Duna fölött.
Hülten vegyül az emlékezet a hársak illatával
És a gesztenyefák színpár virágával
A templomporta fölött;

induláskor

Itt tették le a fölöslegest: nevet és csontot,
De a hírnevet, a kereskedés ügyességét
S a csodatevő ikont magukkal vitték,
Szájhagyomány szerint a tükröt:
A jövő nemkézmivű arculatát.

MOZART SÍRJA

A szerény gyászkiéretet, mondják,
Ítéletidő szórta szét, mint szedő
A fölösleges mondat betűit;
Egy ázott kutya, a tökéletesen végbement
Egyetlen tanúja

eltűnik

Az esős alkonyat s a történelem sormetszetén:
Nincs tehát tárgyi bizonyíték arra, hogy
Mozart végképp elpihent,
Zenétől zsong a térség,
s a Vendég

Rémió lépteire a kutya olykor
Olykor felnyűszít egy csillagon.

CASSIOPEIA

Hanyatlak, éjről éjre vézesen, a jel
Közelítő: olyan szenttelenül rögzült
Küszöböm fölé, a nagy köszeremlére,
Hogy lépni tőle tétovázik a szél,
Valahányszor színterére, a tengerre
Indul a parti olajligeteken át,

Éjről éjre az északi ablakból
Kémelem az égbolton: mágnestűkkel
Jelzi azt a tenyérnyi puszta csücskét, ahol
Folytatása csupán a büntetésnek a jövőendő:
Egy nevet tűztek álmatlanságba
Az úrbeli lángok gombostűi —

Vajh, ki keresztné át a csillagképeket,
Félreértést hogy ezen a
Tökéletesűit nyelven ünnepeljen —?

KIRÁNDULÁS TORCELLÓBA

Némíthatatlan kiáltásként visszhangzik
Az üres bazilikában a *Rémisztő ítélet* —

ilyen töményen

Valóban csak a tévhitek éltetnek meggyőző és
Olvasható képeket: orgona lángszínében,
Pöttyös vadak fogán az igazság véget ér;
Az arkangyalok mérleggel és karddal érvelnek,
Megalvadt a trombitákban az idő,
Mirdez a jövő villanatában zajlott le —
Holott az igazi kép, a fényre-árnyékra tördelt,
Odakint van, a türemlő láthatóban: nyári ruhák
A katedrális előtt — alapzatát zátonyként
Fogja körül a garázda gaz, a nádas vadona,
Korhadó csónakok roncsa;

(láp lidérces illatát

Leheli a bomladó város, téglá téglát elhagy,

Nő az iszap az öbölben, mint zsigerekben a fájdalom) —
Az ítélet, láthatod, lassabban megy végbe;

a hajón

Új filmet teszek a régi kamerába, van idő,
Szeldessük a sekély lagúnát, megbontjuk percekre
A kérlelhetetlen tükrök
Szimmetriáját;

távolban a Serenissima

Morzsolódik, mint nedves kartondobozban a sütemény.

CANTICO DELLE CREATURE

Száraz csontok, koporsóban, a pince
Pincéjében, ahol gyertyák mérgező
Sokasága serceg

s láthatatlan

Ventillátó" zúgása idézi
Légítámadások emlékeit —

Hunyorgunk, amint a színes utcán feljutunk
A hegygerincre, távozóban;

hamar éj támadt

A délután közepén, érezzük is fekete magvait:
Zarándokok jönnek velünk szembe
(Széltestvér, víznővér, tűzfivér)

Bélpoklos sebek mintha nyílnának —
Hátra van még a harag, a távollevő
Bölcsesség hűgának ünneplése.

Dudás Kálmán fordításai